

Correctievoorschrift VWO

2026

tijdvak 2

geschiedenis

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 tot en met 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goedgekeurd worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

Toelichting status correctievoorschrift

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

Verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector)

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

Toelichting aanvullingen op het correctievoorschrift

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking:

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout:

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen. Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de n-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 Vakinhoudelijke argumenten moeten afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijke publicaties.
- 2 Als bij een vraag één van de 'kenmerkende aspecten' wordt gevraagd, moet in het antwoord de tekst daarvan zijn opgeschreven of dat deel ervan dat relevant is voor de beantwoording van de vraag (er zijn kenmerkende aspecten die uit meerdere onderdelen bestaan).

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Door de tijd heen

1 maximumscore 2

De juiste volgorde is:
2, 6, 1, 5, 4, 3

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder complete en foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

Prehistorie en oudheid

2 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- Caligula liet het standbeeld plaatsen vanuit 'de groei van het Romeinse imperium (waardoor de Grieks-Romeinse cultuur zich in Europa verspreidde)' omdat hij hiermee zijn/de Romeinse macht over Jeruzalem wilde tonen / de Romeinse keizercultus in Jeruzalem wilde introduceren. 1
- De gouverneur verwachtte dat er rellen zouden uitbreken onder de joodse bevolking vanuit 'de ontwikkeling van het jodendom en het christendom als de eerste monotheïstische godsdiensten' omdat het vereren van (een standbeeld van) een Romeinse keizer inging tegen de verering van één god. 1

Opmerking

Als een antwoord alleen een kenmerkend aspect bevat zonder uitleg, wordt geen scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

3 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- Uit de bron blijkt dat de positie van de Senaat (ver)zwak(t) is, omdat er strijd is tussen Senaat en leger over wie de keizer mag benoemen / het leger ook politieke macht naar zich toe trekt door benoemde keizers af te wijzen (wat bijdraagt aan de politieke crisis in het Romeinse Rijk). 1
- Vanwege 'de confrontatie tussen de Grieks-Romeinse cultuur en de Germaanse cultuur van Noordwest-Europa' wil Gordianus een snelle benoeming van een keizer, omdat het Rijk een legeraanvoerder nodig heeft / omdat de strijd tegen de Germanen moet worden geleid/opgepakt. 1

Opmerking

Als het antwoord bij de tweede deelvraag alleen een kenmerkend aspect bevat zonder uitleg, wordt geen scorepunt toegekend.

De middeleeuwen

4 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Ethelred II wil zijn onderdanen laten zien dat hij oog heeft voor de verliezen die zijn volk lijdt door de Scandinaviërs / dat hij een daadkrachtige koning is (waarmee hij zijn positie als koning versterkt). 1
- Ethelred II schrijft dat het doden van de Denen rechtvaardig is omdat de Denen onkruid zijn / dat hij zijn besluit heeft overlegd met de raad van leidinggevende mannen. 1
- Ethelred II benadrukt dat hij de kerk laat herbouwen omdat hij als koning de steun nodig heeft van de kerk/geestelijkheid / omdat hij hiermee de steun van het gelovige volk behoudt. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Vroegmoderne tijd

5 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- De oprichting van de *Gemene Beurs* paste bij de verandering dat de stedelijke overheid/burgerij de armenzorg overnam van de geestelijkheid. 1
- De centralisatiepolitiek van de Habsburgers werd bevorderd omdat door de verplichting tot het oprichten van een *Gemene Beurs* hetzelfde armenbeleid werd ingevoerd in steden in de Nederlanden. 1

Opmerkingen

- *Als bij het eerste antwoord alleen de term bonum commune wordt genoemd zonder in te gaan op de daadwerkelijke verandering in de sociale zorg, wordt geen scorepunt toegekend.*
- *Als het antwoord bij de tweede deelvraag alleen een voorbeeld van politiek beleid bevat zonder uitleg op welke wijze de maatregel het politieke beleid bevordert, wordt geen scorepunt toegekend.*

6 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Willem van Oranje wil laten zien dat zijn verzet tegen de Spanjaarden terecht is / dat hij terecht een oorlog begint tegen de Spaanse troepen, 1
- door te schrijven dat (een van de volgende): 1
 - de hertog van Alva / de troepen van de hertog van Alva onchristelijke/bloeddorstige daden pleegt/plegen.
 - de hertog van Alva tegen de overeenkomst tussen Filips II en de Nederlanden handelt.
 - de hertog van Alva een gruwelijke tirannie voert.
- Willem van Oranje schetst het beeld van Filips II (als een goede koning/die wordt misbruikt door de hertog van Alva), omdat het beschuldigen van de koning weerstand kan oproepen/mensen afschrikt zich aan te sluiten bij de Opstand / omdat zijn eigen politieke positie als stadhouder afkomstig is van de koning. 1

Opmerking

Alleen als het antwoord bij de eerste deelvraag een juiste uitleg bevat over het onderbouwen van het optreden van Willem van Oranje, wordt 1 scorepunt toegekend aan een daarbij passende verwijzing naar de bron.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

- De soldaat houdt het dagboek bij voor zichzelf waardoor hij geen reden heeft om de situatie anders voor te stellen. 1
- Uit de bron blijkt dat de oorlogvoering leidt tot vernietiging van oogsten / dat de bevolking lijdt onder de oorlog zodat sommigen/seizoens-arbeiders naar de Republiek trekken (om daar te werken/veilig te zijn). 1
- In die tijd wordt de Dertigjarige Oorlog uitgevochten. 1

8 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- In de prent wordt de mening weergegeven dat Karel II absolute macht heeft/macht heeft boven het parlement vanwege het *droit divin* (of een juiste omschrijving hiervan), 1
- wat wordt afgebeeld met de kroon die Karel II vanuit de hemel wordt aangereikt / door de tekst "door Mij (God) regeren koningen". 1
- De tekst "voor hemzelf en zijn rechtmatige opvolgers" geeft weer dat (het goddelijk) recht te regeren ook voor de troonopvolger/Jacobus geldt (waarmee diens claim op de troon wordt ondersteund). 1

Opmerking

Alleen als het antwoord bij de eerste deelvraag een juiste mening over de positie van de koning bevat, wordt 1 scorepunt toegekend aan een daarbij passende verwijzing naar de prent.

9 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- In het pamflet maakt Olympe de Gouges gebruik van een logische redenering / haar verstand / haar kennis van natuurwetten om tot een conclusie te komen over slaafgemaakten (wat past bij het rationalisme), 1
- door te schrijven dat kleurverschil een natuurlijk verschijnsel is bij mensen, net als bij dieren/planten/mineralen. 1

Opmerking

Alleen als het antwoord een juiste uitleg bevat over het gebruik van de rede, wordt 1 scorepunt toegekend aan een daarbij passende verwijzing naar de bron.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Moderne tijd

10 maximumscore 5

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De beschrijving past bij (gebeurtenissen voorafgaand aan/die leiden tot) de Belgische afscheiding. 1
- Von Metternich laat het uitgangspunt van het Congres van Wenen los dat verlichte liberale ideeën moeten worden ingedamd, 1
- omdat hij schrijft dat hij hoopt dat het verlichte deel van de Belgische natie met het Nederlandse gezag zal samenwerken / een aantal veranderingen door mag voeren in de Nederlanden. 1
- Von Metternich blijft vasthouden aan het uitgangspunt dat machtsevenwicht (in Europa) belangrijk is / dat het Koninkrijk der Nederlanden niet mag splitsen, 1
- omdat hij schrijft dat een definitieve scheiding moet worden voorkomen / dat een scheiding te gunstig zal zijn voor Frankrijk (en daarmee de balans verstoort). 1

Opmerking

Alleen als het antwoord bij de tweede en derde deelvraag een juist voorbeeld bevat van een uitgangspunt van het Congres van Wenen dat Von Metternich loslaat/vasthoudt, wordt 1 scorepunt toegekend aan een daarbij passende verwijzing naar de bron.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

11 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Lin Zexu wilde in het bijzonder de handel in opium tot een halt brengen. 1

- De bepaling van Lin Zexu paste bij 'vormen van verzet tegen het West-Europese imperialisme' omdat hij hiermee zeggenschap wilde krijgen over de handel die werd gedreven door buitenlandse/Britse handelaren. 1

of

- De bepaling van Lin Zexu paste bij 'de opkomst van politiek-maatschappelijke stromingen: nationalisme' omdat hij hiermee zijn land wilde beschermen tegen de schadelijke import van opium. 1

- Het verbod van Elliot de verklaring te tekenen paste bij het streven naar 'de moderne vorm van imperialisme' omdat de Britten via de handel in opium meer macht wilden krijgen in China / de verklaring voor de Britten een aanleiding vormde tegen China op te treden. 1

of

- Het verbod van Elliot de verklaring te tekenen paste bij 'de opkomst van de politiek-maatschappelijke stromingen: nationalisme' omdat Elliot vond dat de Britten superieur waren/niet ondergeschikt waren aan Chinese wetten. 1

Opmerking

Als het antwoord bij de tweede deelvraag alleen een kenmerkend aspect bevat zonder uitleg, wordt geen scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Deze prent brengt de boodschap over aan welgestelde Amerikanen dat zij er rekening mee moeten houden dat arbeiders voor zichzelf beginnen op te komen/meer rechten opeisen / dat hun onderdrukking de arbeiders in opstand doet komen, 1
- door af te beelden dat (een van de volgende): 1
 - de vuist van de arbeiders door de vloer omhoog komt.
 - de rijke feestvierders verschrikt/verbaasd/verontwaardigd kijken naar de vuist van de arbeiders.
- Deze prent (die kritiek geeft op de uitbuiting van arbeiders) past bij het socialisme/communisme. 1

Opmerking

Alleen als het antwoord bij de eerste deelvraag een juiste boodschap aan de welgestelde Amerikanen bevat, wordt 1 scorepunt toegekend aan een daarbij passende verwijzing naar de prent.

13 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- De boodschap werd overgebracht dat Belgen met succes hun onafhankelijkheid konden bevechten/zich succesvol konden verzetten tegen onderdrukkers/de Duitsers, 1
 - door te verwijzen naar de Guldensporenslag waarin de (Vlaamse) boeren/het gemeen kans had gezien de adel/machthebbers te verslaan. 1
- of
- door te verwijzen naar de Belgische Opstand waarin de (voornamelijk Franstalige) Belgen het leger van Willem I weerstonden / zich afscheidden van Nederland. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

14 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- Münsterberg geeft het beeld weer dat bij de start van de Republiek van Weimar het democratische idee doordringt tot alle klassen / de Duitsers allen achter (de parlementaire democratie van) de Republiek staan. 1
- De conservatieve elite / de legerleiding/soldaten / de aanhangers van extreemlinkse/communistische / extreemrechtse groepen zijn het niet eens met deze beschrijving, omdat zij de regering van Weimar de schuld geven van de wapenstilstand/de Duitse overgave / het neerslaan van de Spartakusopstand (zodat zij het niet eens zijn met het geschetste beeld dat alle Duitsers de parlementaire democratie omarmen). 1

Opmerking

Alleen als het antwoord bij de tweede deelvraag een juiste combinatie bevat van groepering en een uitleg waarom deze groepering het niet eens is met de beschrijving, wordt 1 scorepunt toegekend.

15 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Er is sprake van continuïteit omdat *De vakschool voor meisjes* door meisjes op te leiden tot handige/bekwame huisvrouwen voldoet aan het burgerlijk gezinsideaal waar sprake is van een rolverdeling waarin de vrouw de rol van moeder/huisvrouw inneemt. 1
- Er is sprake van verandering omdat *De vakschool voor meisjes* opleidingen aanbiedt waarmee meisjes in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien / die meisjes de kans bieden zich te emanciperen (terwijl meisjes daarvoor niet werden opgeleid om in eigen levensonderhoud te voorzien). 1
- Het Indo-Europees Verbond denkt dat het bieden van onderwijs aan meisjes zal bijdragen aan het (economische) succes van een onafhankelijk Indonesië / mee kan helpen bij het vormgeven/ontstaan van een nationale identiteit. 1

16 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Het beëindigen van de 'ongelijke verdragen' paste bij de communistische afkeer van het (modern) imperialisme / van uitbuiting van (de arbeiders van) een land door een ander land. 1
- Met het beëindigen van de 'ongelijke verdragen' wilde de Russische regering bereiken dat er onder de Chinezen meer steun voor het communisme/de communistische partij zou komen / dat de communistische beweging zou gaan groeien. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

17 maximumscore 2

De juiste volgorde is:

5, 2, 6, 3, 4, 1

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder complete en foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

18 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Franz Hofer ziet als nationaalsocialistische leider de geallieerden als vijanden, zodat zijn beschrijving van (het geallieerde gedrag bij/het weinige succes tijdens) de opmars waarschijnlijk overdreven is / hij een vijandbeeld wil scheppen (zodat de informatie niet betrouwbaar is voor het onderzoeksgebied). 1
- Hofer wil de Duitsers motiveren zich te verdedigen tegen de geallieerde opmars door te zeggen dat (twee van de volgende): 2
 - de verdediging/strijdlust van de Duitsers de geallieerden tegenhoudt.
 - de geallieerden uit zijn op de vernietiging van de Duitsers / bruut zijn.
 - de Duitse stam militaristisch is / vechten vanzelfsprekend vindt.

Opmerking

Bij de tweede deelvraag wordt per juist antwoord 1 scorepunt toegekend.

19 maximumscore 1

Kern van een juist antwoord is:

De Baader-Meinhoff Gruppe kon met de levensloop van Franz Hofer (wiens straf werd verkort / die een succesvol leven kon opbouwen in de BRD) zijn standpunt onderbouwen dat de denazificatie in West-Duitsland (te) beperkt was.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

20 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De visie van Ridgway past bij 'de verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog' omdat hij ervan uitgaat dat vechten tegen de communisten (het ene ideologische blok) nodig is om de eigen vrijheid/Amerika (het andere ideologische blok) te beschermen. 1
- Ridgway verdedigt hiermee de Trumandoctrine/containmentpolitiek (die bedoeld is om verdere expansie van het communisme te voorkomen). 1
- In 1949 wordt China communistisch / roept Mao de Volksrepubliek China uit, waardoor de Verenigde Staten gemotiveerd zijn te voorkomen dat Zuid-Korea communistisch wordt / waardoor de Amerikanen bezorgd zijn dat Zuid-Korea door het Chinese voorbeeld ook voor het communisme zal kiezen. 1

Opmerkingen

- *Als het antwoord bij de eerste deelvraag alleen een kenmerkend aspect bevat zonder uitleg, wordt geen scorepunt toegekend.*
- *Alleen als het antwoord bij de derde deelvraag een combinatie bevat van een juiste gebeurtenis en een uitleg voor het besluit van de Verenigde Staten om in Zuid-Korea te gaan vechten, wordt 1 scorepunt toegekend.*

21 maximumscore 1

Kern van een juist antwoord is:

Adenauer had in zijn buitenlandse politieke beleid de prioriteit om snel te integreren in het Westen/de Westbindung waardoor volgens het West-Duitse parlement het ideaal van de hereniging van de beide Duitslanden te weinig aan bod kwam.

22 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Met het stoppen van de productie van beelden van boeddha's/godheden kun je het kenmerk illustreren dat de Culturele Revolutie anti-traditioneel/antireligieus is. 1
- Met het produceren van beelden van academici die worden aangevallen/vernederd door Rode gardisten kun je het anti-intellectuele karakter van de Culturele Revolutie illustreren. 1
- Uit de afbeelding blijkt dat de Rode gardisten mensen vernederen/bestrafen, wat zorgt voor ontwrichting van de samenleving omdat het angst veroorzaakt onder de bevolking / omdat het onderwijs/de wetenschappelijke ontwikkeling in China ontregeld raakt. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Reizen werd makkelijker door de toenadering tussen de DDR en de BRD / de Ostpolitik / de detente / de wederzijdse erkenning van de DDR en de BRD. 1
- De regering van de BRD wilde met het geven van welkomstgeld bereiken dat de burgers van de DDR een positief beeld van de BRD/het westen/kapitalisme kregen / zich aangetrokken voelden tot het westen. 1
- Met het doorbetalen van het welkomstgeld wilde de regering van de BRD de Duitse hereniging bevorderen (omdat dit ervoor zou zorgen dat Oost-Duitsers positief tegenover de hereniging met de BRD zouden staan). 1

24 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Uit de geschiedenis blijkt dat de leden van de *LSWH* bij de protestgeneratie hoorden / taboes wilden doorbreken / de seksuele normen en waarden wilden veranderen (wat past bij de sociaal-culturele veranderingsprocessen), waardoor groeperingen met verschillende standpunten over seksualiteit elkaar ontmoetten / waardoor er aandacht/begrip kwam voor mensen die op hetzelfde geslacht vielen (wat de pluriformiteit in de Nederlandse samenleving bevorderde).

Opmerking

Alleen als het antwoord beide delen van de redenering bevat, wordt 1 scorepunt toegekend.

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf.
Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 22 juni.

6 Bronvermeldingen

bron 1	Jona Lendering (vertaler), <i>Historia Augusta, Keizers en tegenkeizers in de tweede en derde eeuw</i> , Amsterdam 2012, pag. 422-423
bron 2	https://web.archive.org/web/20091007141741/http://www.oxfordtoday.ox.ac.uk/2002-03/v15n1/05.shtml
bron 3	M. G. Schenk ed., <i>Geschriften van 1568, Verantwoordinge, Verklaringhe ende Waerschowinghe mitsgaders eene Hertgrondighe begheerte des edelen, lancmoedighen ende hooghgeboren princen van Oraengien</i> , Amsterdam 1933, pag. 104
bron 4	Jan Peters ed., <i>Ein Söldnerleben im Dreißigjährigen Krieg. Eine Quelle zur Sozialgeschichte</i> , Akademie Verlag, Berlin 1993, pag. 149
bron 5	https://www.rct.uk/collection/602694/charles-ii
bron 6	https://fr.wikisource.org/wiki/R%C3%A9flexions_sur_les_hommes_n%C3%A8gres#:~:text=L'Esp%C3%A8ce%20d'hommes%20N%C3%A8gres,des%20que%C5%BFtions%20%C5%BFur%20%C5%BFa%20couleur
bron 7	R. Metternich ed, <i>Memoires of Prince Metternich 1830-1835, Volume V</i> , New York 1882, pag. 37
bron 8	https://www.cartooningcapitalism.com/cartoons-for-socialism
bron 9	https://www.dhm.de/lemo/zeitzeugen/oskar-muensterberg-wahl-zur-nationalversammlung.html
bron 10	Het nieuws van den dag voor Nederlandsch-Indië, 11-06-1927, geraadpleegd via Delpher dd 29-10-2024
bron 11	https://arge-ns-zeit.musikland-tirol.at/content/mosaik-des-kulturlebens-im-ueberblick/zusammenfassung-1944/1944_-iv_-quartal/
bron 12	https://warroom.armywarcollege.edu/wp-content/uploads/Box_17-095-Ridgway-Why-We-Are-Here-Memo-Transcribed.pdf
bron 13	https://www.monetnik.ru/antikvariat/interier/skulptury/statuetka-skulpturnaya-411540/
vraag 24	https://www.oudleiden.nl/publicaties/jaarboeken-dirk-van-eck/2448-jaarboek-leiden-1997/file